

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 12/2013-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. januára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť P. J., P., zastúpeného advokátom M. F., P., vo veci namietaného porušenia základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj v čl. 38 ods. 1 Listiny základných ľudských práv a slobôd a tiež práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s porušením ustanovenia čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 133/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. J. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. novembra 2012 doručená sťažnosť P. J., P. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj v čl. 38 ods. 1 Listiny základných ľudských práv a slobôd (ďalej len „listina“) a tiež práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s porušením ustanovenia čl. 2 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 133/2012.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 11 C 133/2012 žalobou z 29. júna 2012 domáha proti mestu Prešov (ďalej len „žalovaný“) náhrady za vecné bremeno vzniknuté podľa jeho tvrdenia ako vlastníka k jeho pozemku ex lege v prospech žalovaného (vlastníka stavby – pozemnej komunikácie na tomto pozemku sa nachádzajúcej, pozn.).

Sťažovateľ namietané porušenie základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie odôvodňuje takto:

«... vec bola pridelená zákonnej sudkyňi JUDr. I. W. Keďže zákonná sudkyňa je voči sťažovateľovi zaujatá, dňa 03. 07. 2012 doručila predsedníčke Okresného súdu ...vyjadrenie z 02. 07. 2012 o jej zaujatosti v tomto konaní...

Následne na to, predsedníčka Okresného súdu... dňa 03. 07. 2012 vydala opatrenie, v znení: „Pre § 15 O. s. p. s poukazom na vyhlášku MS SR č. 543/2005 Z. z. o spravovacom a kancelárskom poriadku ako aj na rozvrh práce týmto opatrením odnímam sudcovi JUDr. I. W. vec vedenú na Okresnom súde... pod sp. zn. 11 C 133/2012 a dávam pokyn, aby táto vec bola pridelená náhodným výberom prostredníctvom generátora v podateľni tunajšieho súdu“.

Ako vyplýva z potvrdenia z 03. 07. 2012 o 14:06:48 hod. bola vec sp. zn. 11 C 133/2012 pridelená sudcovi JUDr. E. V...

Keďže podľa vyjadrenia pracovníkov podateľne OS Prešov, prerozdelenie predmetnej veci dňa 03. 07. 2012 nebolo realizované cestou podateľne, o čom svedčí aj tá skutočnosť, že podpis na potvrdení nie je podpisom žiadnej z pracovníčok podateľne a taktiež ani odtlačok pečiatky na predmetnom potvrdení nie je odtlačkom pečiatky, ktorú používa podateľňa OS Prešov, požiadal sťažovateľ listom z 27. 07. 2012 predsedníčku OS Prešov o opätovné pridelenie (okrem iného) veci vedenej na OS Prešov pod sp. zn.

11 C 133/2012, Sťažovateľ namietal, že opatrenie predsedníčky Okresného súdu... dodržané nebolo, keďže predmetná vec vedená na OS Prešov pod sp. zn. 11 C 133/2012 nebola pridelená cestou generátora v podateľni tunajšieho súdu...

Dňa 31. 08. 2012 bola sťažovateľovi doručená odpoveď predsedníčky OS Prešov z 24. 08. 2012, č. 1 SprO 1161/2012, k prideleniu spisov... 11 C 133/2012 náhodným výberom, kde je okrem iného uvedené: „Z vyjadrenia pracovníčok podateľne, pracovníčky sekretariátu a tajomníčky občianskoprávneho oddelenia je zrejmé, že výnimky pri prerozdeľovaní spisov vykonáva na základe pokynu predchádzajúceho vedenia len predseda súdu a tajomníčky jednotlivých oddelení“...

Sťažovateľ listom z 05. 09. 2012 požiadal predsedníčku OS Prešov, v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám o sprístupnenie informácie, a to pokyny predchádzajúceho vedenia, na ktoré sa predsedníčka OS Prešov odvolávala v odpovedi z 24. 08. 2012, č. 1 SprO 1161/2012.

Sťažovateľ listom zo 07.09.2012 upozornil predsedníčku OS Prešov na výkon súdnictva nezákonnými sudcami. Sťažovateľ namietal, že... takýto postup je v rozpore so zákonom, rozvrhom práce OS Prešov, ako aj s opatreniami predsedníčky OS Prešov z 12. 04. 2012 a 03. 07. 2012. Z uvedených opatrení a ani z rozvrhu práce predsa nevyplýva, že spisy môže prerozdeľovať sekretárka niekde v pivničných priestoroch súdu, alebo neviem kde...

Dňa 20. 09. 2012 bola sťažovateľovi doručená odpoveď predsedníčky OS Prešov zo 17. 09. 2012, sp. zn. 1 SprO 1161/2012, na žiadosť o sprístupnenie informácii a na upozornenie na výkon súdnictva nezákonnými sudcami, z ktorej vyplýva, že sťažovateľovi nesprístupní... pokyny predchádzajúceho vedenia... a že prerozdeľovanie spisov výnimkou pri zachovaní spisovej značky je možné buď na podateľni Okresného súdu Prešov alebo na základe interného pokynu vedenia súdu, ktorý bol zapracovaný do predchádzajúcich rozvrhov práce, to vykonával sekretariát alebo tajomníčky senátu.

Voči fiktívnemu rozhodnutiu predsedníčky OS Prešov nesprístupniť sťažovateľovi „pokyny predchádzajúceho vedenia...“ podal sťažovateľ listom z 24. 09. 2012 odvolanie.

Dňa 24. 10. 2012 bolo sťažovateľovi doručené rozhodnutie Krajského súdu Prešov, č. Spi O 9/2012 z 19. 10. 2012, ktorým bolo zrušené fiktívne rozhodnutie OS Prešov z 20. 09. 2012 o neprístupnení sťažovateľom požadovaných informácií...

Keďže OS Prešov opätovne nerozhodol o žiadosti sťažovateľa (z 05. 09. 2012) o sprístupnenie informácií - „pokynov predchádzajúceho vedenia...“ podal sťažovateľ listom z 12. 11. 2012 voči fiktívnemu rozhodnutiu odvolanie.

... je preto nesporné, že aj keď bolo technicky možné prerozdeliť spis prostredníctvom generátora v podateľni OS Prešov, v skutočnosti sa tak nestalo a spis prerozdělila sekretárka, čím vo veci vedenej na Okresnom súde... pod sp. zn. 11 C 133/2012, koná nezákonný sudca... pretože... nebol určený v zmysle rozvrhu práce, (ktorým sa rozumie akt riadenia predsedu súdu) - opatrenie predsedníčky Okresného súdu... z 03. 07. 2012, prostredníctvom generátora v podateľni Okresného súdu...»

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„1. Sťažnosti sa vyhovuje.

2. Postupom porušujúcim čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, bolo porušené základné právo P. J., nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa článku 48 ods. 1, Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj jeho právo na prejednanie veci súdom zriadeným zákonom podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Prešove, v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 133/2012.

3. Okresnému súdu v Prešove sa prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 133/2012 prideliť vec zákonnému sudcovi v súlade so zákona č. 757/2004 Z. z.

4. Okresný súd v Prešove je povinný nahradiť P. J. trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 269,58 €... na účet advokáta JUDr. M. F... do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení základného práva byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj v čl. 38 ods. 1 dohovoru a tiež práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s porušením ustanovenia čl. 2 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 133/2012.

Sťažovateľ najmä namieta, že potom, ako predsedníčka okresného súdu opatrením z 3. júla 2012 odňala danú vec dovtedajšej zákonnej sudkyňi (JUDr. I. W.) pre jej zaujatosť a súčasne dala pokyn na jej pridelenie inému sudcovi náhodným výberom prostredníctvom generátora elektronickej podateľne, táto bola na základe výnimky podľa „pokynov

predchádzajúceho vedenia“ pracovníčkou sekretariátu pridelená inému sudcovi (JUDr. E. V.) mimo generátora elektronickej podateľne, resp. mimo priestorov podateľne, dôsledkom čoho je postup okresného súdu v rozpore nielen s označeným opatrením, ale aj s rozvrhom jeho práce na rok 2012 a so zákonom, pričom sťažovateľ tak bol odňatý svojmu zákonnému sudcovi.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať svojmu zákonnému sudcovi.

Podľa čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom...

Ústavný súd však podotýka, že medzi obsahom základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, resp. čl. 38 ods. 1 listiny, ktorých znenie je totožné, a im porovnateľného práva na prejednanie veci nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností, a preto je potrebné ich posudzovať spoločne.

Princíp zákonného sudcu treba považovať za celkom neopomenuteľnú podmienku výkonu súdnej moci, keďže na jednej strane dotvára a upevňuje sudcovskú nezávislosť a na strane druhej predstavuje pre účastníka konania záruku, že na rozhodnutie jeho veci sú povolané súdy a sudcovia podľa vopred ustanovených zásad tak, aby bola zachovaná zásada pevného a náhodného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený pre rôzne dôvody a rozličné účely – výber súdov a sudcov „ad hoc“ (I. ÚS 239/04).

Procesný postup, v ktorom o veci účastníka konania nerozhodol zákonný sudca, resp. súd zriadený v súlade so zákonom, je nezlučiteľný s garanciami vyplývajúcimi z čl. 48 ods. 1 ústavy a napokon aj z čl. 6 ods. 1 dohovoru, a rozhodnutie vydané v takomto konaní preto nemôže byť ústavne akceptovateľné (III. ÚS 116/06).

Vzhľadom na princíp subsidiarity („ak... nerozhoduje iný súd“), ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľom označeného práva alebo slobody oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jeho sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zisťoval, či ochranu tých práv, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, t. j. základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi, a tým aj práva na spravodlivý súdny proces, k porušeniu ktorých malo dôjsť namietaným postupom okresného súdu pri pridelení veci inému sudcovi, neposkytuje iný všeobecný súd na základe sťažovateľovi dostupných opravných prostriedkov predstavujúcich účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia jeho práv.

V zmysle ustanovenia § 201 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje.

V zmysle § 205 ods. 2 písm. a) OSP odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť okrem iného tým, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1.

V zmysle § 221 ods. 1 písm. g) OSP súd rozhodnutie zruší, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Z citovaných zákonných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku zrejme vyplýva, že na základe prípadného odvolania – riadneho opravného prostriedku podaného sťažovateľom proti budúcemu rozsudku okresného (prvostupňového) súdu o žalobe a týmto

odvolaním vznesenej námietke proti jeho postupu pri pridelení veci inému sudcovi (pozri už uvedené), tento rozsudok bude odvolacím súdom preskúmaný okrem iného aj z hľadiska, či okresný súd bol pri rozhodovaní správne obsadený, a teda či sťažovateľ nebol odňatý svojmu zákonnému sudcovi. Na základe sťažovateľom podaného odvolania by sa tak odvolací súd v rozsahu svojho preskúmavacieho oprávnenia musel v podstate vyrovnáť s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi, aké sťažovateľ proti postupu okresného súdu predchádzajúcemu jeho budúcemu rozhodnutiu vo veci samej uvádza v konaní pred ústavným súdom.

Navyše, v zmysle § 237 písm. g) OSP nesprávne obsadenie súdu, resp. odňatie účastníka jeho zákonnému sudcovi zakladá aj právo na podanie dovolania – mimoriadneho opravného prostriedku, a to proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu.

Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd sťažnosť sťažovateľa už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal porušenie ním označeného základného práva zaručeného ústavou a listinou, ako aj označeného práva zaručeného dohovorom v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy, ktorý nie je ustanovením o základných právach a slobodách, ale je v ňom vyjadrený všeobecný ústavný imperatív adresovaný štátnym orgánom konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, ktorého prípadné porušenie vo vzťahu k sťažovateľovi by nevyhnutne „našlo“ svoj výraz v súčasnom porušení, toho-ktorého konkrétneho základného práva alebo slobody zaručeného v druhej hlave ústavy.

Keďže ústavný súd sťažovateľom namietané porušenie ním označeného konkrétneho základného, ako ani iného práva nezistil, touto časťou sťažnosti vrátane rozhodnutia

o prikázaní okresnému súdu vec pridelit' na prerokovanie a rozhodnutie zákonnému sudcovi sa už nezaoberal.

Vzhľadom na to, že s'ťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o priznaní náhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody s'ťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tej časti s'ťažnosti, ktorou sa s'ťažovateľ domáhal ich priznania, už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2013